מח: אלו עוברין פרק שלישי פסחים

חמשת רבעים קמח. רש"י לא גרס ועוד משום דחמשה לוגין ליפורים בגמלנס הוי כעיסת מדבר ור"ת מפרש דהיינו כר' יוסי דתמר בפ"ק דשבת (דף טו.) חמשה פטורים חמשה ועוד חייבין והיינו טעמא דר' יוסי דלאחר הפרשת חלה בענין שיעור עריסותיכם:

לא שנו אלא כברות שנושכות זו את זו. תימה דלא משמע הכי במסכת חלה (פ"ב משנה ד) דתנן העושה עיסתו קנין פטור מן החלה עד שישוכו רבי אליעזר אומר אף הרודה וכו' אלמא לא בעי ר' אליעזר שישוכו ואי לא גרס אף אחי שפיר דמלי למימר דבעי תרתי שישוכו ויתנם לסל:

לשבות

[1a]חמשת רבעים קמח ועוד חייבין בחלה הכי קאמר קבא מלוגנאי נמי [2]אהאי שיעורא קאי אמר רב יוסף הני נשי דידן [3]נהוג למיפא קפיזא קפיזא לפיסחא א"ל אביי מאי דעתיך לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא דקא מפקע לה מחלה א"ל דעבדן כר' אליעזר [4](דתניא) [5]רבי אליעזר אומר [6]הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל [7]הלכה כרבי אליעזר א"ל והא איתמר עלה אמר רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא כברות של בבל שנושכות זו מזו אבל בעבין לא הא איתמר עלה א"ר חנינא אפי' בעבין בעי ר' ירמיה טבלא שאין לה לבזבוין [8]מהו [9]תוך כלי בעינן והא ליכא או דילמא אויר כלי בעינן והא איכא תיקו: תניא ר' אליעזר אומר הסל מצרפן ר' יהושע אומר מצרפן רבן שמעון בן גמליאל אומר ב**כברות** [א] של בבל שנושכות זו מזו מצטרפות: **מתני'** רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו וחכמים אומרים שלש נשים עוסקות בבצק כאחת אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה ר' עקיבא אומר [10]לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין זה הכלל תפח תלטוש בצונן: **גמ'** ת"ר לשה היא מקטפת וחבירתה לשה תחתיה מקטפת היא אופה וחבירתה מקטפת תחתיה והשלישית לשה אופה היא לשה וחבירתה אופה תחתיה והשלישית מקטפת וחוזרת חלילה [11]כל זמן שעוסקות בבצק אינו בא לידי חימוץ: ר"ע אומר לא כל הנשים וכו': תניא אמר רבי עקיבא דנתי לפני רבן גמליאל ילמדינו רבינו בנשים זריזות או בנשים שאין זריזות בעצים לחים או בעצים יבשים בתנור חם או בתנור צונן אמר לי אין לך אלא מה ששנו חכמים זה הכלל תפח תלטוש בצונן: **מתני'** שיאור ישרף [12]והאוכלו פטור סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת איזהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה דברי רבי יהודה וחכמים אומרים [13]זה וזה האוכלו חייב כרת ואיזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו: **גמ'** תנו רבנן [14]איזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו סידוק כקרני חגבים [15]דברי ר' מאיר וחכמים אומרים איזהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה וזה וזה האוכלו חייב כרת והאנן תנן שיאור ישרף והאוכלו פטור דברי רבי יהודה אימא לרבי מאיר זה וזה האוכלו חייב כרת אמר רבא מאי טעמא דר' מאיר אין לך כל סדק וסדק מלמעלה שאין לו כמה סדקים מלמטה:

מתני'

יעקב בן יקר: **שנושכות זו את זו.** שהן רחבות וענגולות כעין שלנו וכשמדביקין זו אצל זו בתנור נושכות זו מזו הלכך חדא היא: **אבל בעבין.** קוילו"ש בלע"ז תרוכין וקלרין ואין נושכין זה מזה: **עכלא שאין לה לבוכו.** מסגרת ושפה סביב לה ורדה פת לתוכה מן התנור: **מהו.** שתצטרף לר' אליעזר: **תנור מצרפן.** [16]אף תנור מצרפן אף על פי שלא נתנן לסל: **ברכות של בבל כו'.** אבל כעבין לא: **מתני' רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות כאחת.** כל אחת מלא התנור ואין כאן חימוץ אף על פי שהאחת ממתנת עד שיאפו השתים: **וחכמים אומרים.** אין להקל כל כך שיהו לשות כאחת אלא שלש נשים עוסקות כל אחת בצלק שלה: **אחת לשה.** האחרונה לשה כשחבירתה האמצעית מקטפת והשלישית שלשה תחלה ופירלה מפרש בגמרא: **לא כל הנשים.** יש עצלניות וממהרות אם יפסו כל כך ויש תנור שאינו אם עליהם שאינם נצרכים מהר: **זה וזה האוכלו חייב.** אם רואה שרוצה לתפוח: **תלטוש.** ידיה כמים לוגן ותקטפנה ותצטנן: **גמ' תנא לשה היא מקטפת.** אדרבנן קאי. הראשונה שקדמה לכולם מלא התנור קנין שלהן תחלה כשהיא מקטפת דהיינו עריכה שקורין אנגוטרט"ר וחבירתה מתחלת לגוש עיסה שלה: **מקטפת היא אופה.** חו הראשונה שהיתה מקטפת עכשיו וגמרה קיטופה היא אופה ונותנת לתנור וחבירתה שהיתה לשה מקטפת תחתיה והשלישית לשה וכשגמרה הראשונה לאפות גמרה האמצעית לקטף ואחרונה לגוש הרי האמצעית המקטפת אופה וחבירתה האחרונה מקטפת תחתיה והראשונה חוזרת ולשה והיא היתה מספקת [אלא] במלא תנור: **וכן חוזרות חלילה.** חלילה לשון מחול סביב סביב: **דנחי לפני רבן גמליאל.** שהיה אומר כלל דבר בכל שלש נשים לשות כאחת וממתנת האחת עד שיאפו השתים: **מתני' שיאור.** שלא החמיץ כל צרכו: **סידוק.** כשהוא מחמיץ נעשין בו סדקין: **קרני חגבים.** סדק לכאן וסדק לכאן: **זה וזה האוכלו בכרם.** דקרני חגבים נמי סידוק הוי: **ואיזהו שיאור.** שפטור זה שאין בו סדק אבל הכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו ומתוך פחד ורתת פניו מכסיפין: **גמ'** תכמים דבריתא הוא ר' יהודה דתמני' וחכמים דתמני' הוא ר' מאיר: ה"ג בברייתא **וחכמים אומרים אי זהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה וזה האוכלו בכרם: והא אנן תנן.** דר' יהודה פטור בשיאור דידיה דתנא"ג דאמר ישרף לא מיחייב עלה לא מלקות ולא כרת: **אימא לרבי מאיר זה וזה.** בין שיאור דרבי יהודה דקרני חגבים בין סידוק מייחיב כרת דתרוייהו לרבי מאיר סידוק ניהו: **כמה סדקין מלמטה.** כתוכו הלכך כי הוי למעלה כקרני חגבים הוי למטה כשנתערבו סדקין:

מתני'

[1a] אמר מר' פ"ו מהלי מיטורים הלכה טו סמג עשין קמא טוש"ע י"ד סי' שכד סעיף ג:
[2b] ב מיי' פ"ה מהלי מלה הלכה יא סמג לאוין עט טור ש"ע א"ח סי' תנו סעיף ה:
[3a] ג ד טיש"ע א"ח סי' תנו סעיף ה:
[4d] ה ו מיי' פ"ו מהלי מיטורים הלכה טו ח סמג עשין קמא טוש"ע י"ד סי' שכד סעיף ג:
[5a] ז מיי' פ"ה מהלי חמץ הלכה יג סמג לאוין עט טור ש"ע א"ח סי' תנו סעיף כ:
[6a] ט ח טור ש"ע שם:

רבינו חננאל

אמר רב יוסף הני נשי דידן. כלומר בני ביתי נהגו למיפא קפיזא קפיזא בפסח שהוא פחות מקבא מלוגנאה. ואמר להו אביי נתרחקו מאיסור דחמץ ואפקעו תורת חלה. אמר ליה לא מפקעינן מחלה, אלא עבדין כר' אליעזר. דתנן ר' אליעזר אמר הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה. ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר. בכברות שנושכות זו את זו ונראות כאלו נכנסות זו בתוך זו. ואפילו בעבין שאין נושכות הסל מצרפן. בעי ר' ירמיה טבלא שאין לה לבוביז. פירוש לבוביז מסגרת. מהו, מי מצרפן לחלה דאויר כלי מצרף ודא איכא אויר, או דלמא תוך כלי מצרף והא ליתיה תוך כלי ועלתה בתיקו. תניא ר' אליעזר אומר הסל מצרפן לחלה. ר' יהושע אומר תנור מצרפן. רבן שמעון בן גמליאל אומר כברות נושכות זו את זו מצרפות. כולן שוין שאם אין בעיסה כשיעור להוציא ממנה חלה, יאפאה עיסה אחר עיסה ינצטרפו חייב, כדכתיב יהיה באכלכם מלחם הארץ. מלמד שאם לא הפריש מן העיסה מפריש מן הלחם. כיצד, מצרפן לסל ואע"פ שאין נושכות זו את זו מוציא כזר אחת מעשרים וארבעה בכרות. וקורא עליה שם. אסיקנא הלכה כר' אליעזר. מתני'. ר"ג אומר שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו וזו אחר זו. כלומר אע"פ שכולן לשו בבת אחת, יאחת מסיקה את התנור ואופה, והאחרת אחריה והשלישית אחריה. וקמ"ל אע"פ שיהא הבצק שהה כדי שלשה הסקות ושתי אפיות, אינו בא לידי חמוץ וטוב לעשות כך. אבל ארבע נשים לולוש באחת לא נחברר כי יהיו רבן גמליאל ללוש לקטוף ולאפות אשה אחת והאחרת שלישה עמה ממתינות לה. **וחכמים אומרים שלש נשים עוסקות בבצק.** אחת לשה, וכשתתחיל לערוך אחרת לשה. וזה שעורכת מסיקה ואופה, וזו שלישה אחרייה עורכת, וכשתתחיל הראשונה לאפות והשניה לערוך, מתחלה השלישית ללוש, נמצאת בבת אחת הראשונה אופה והשניה עורכת והשלישית לשה, ואין אחת מהן יושבת וממתנת לחברתה אלא כולן עוסקות. וזו היא ששנינו בחיצונה לשה היא מקטפת וחבורתה לשה תחתיה. מקטפת היא אופה וחבורתה מקטפת תחתיה [והשלישית לשה] אופה היא לשה וחבורתה אופה תחתיה [והשלישית מקטפת] וחוזרות חלילה. כל זמן שעוסקות בבצק אינו בא לידי

מסורת הש"ס

[7a] שבת עו: [מלה ס"ב מ"ין עניות פ"ח [מ"ב], [ב] [ל"ל דתנן], [ג] נדה ח. [חלה פ"ב מ"ד], [ד] לעיל מג., [ה] מכילתא כא פרשה עו, [ו] [לעיל מג. מנחות נג. תוס' חלה כג:], [ז] [וע"ע תוס' שבת עו. ד"ה רבי יוסי אומר ובמירוצין פג: ד"ה שבעת].

גליון הש"ס

גמ' שהו תור כלי בעינן, עיין מיהי אבן הגיגה כד ע"ח ד"ה דתורים": **מתני' לא** כל הנשים. כעין זה יומות קב ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] גמ' דשבת ד"ב אומר בכברות כו'. נ"ב הוא תנור והיא דכרי מ"ק דמתני' דחלה יעיין תוס': [ב] ר"ל ד"ה תנור מלרפן לף תנור כו'. נ"ב בירושלמי (פ"ב דחלה) מתמא דוקא תנור ולא סל:

לעזו רש"י

קוילו"ש [קולי"ש]. יתרות (של מיטחה), וכאן בהשאלה: כעכים מאורכים. אינטורטי"ר. לעצב.

מוסף רש"י

הרודה ונותן לסל. כגון שסיה לא לת עיסתו פחות מחמשה רבעים, לפיטרו מן החלה, הסל מצרפן לחלה. כשרוצן מן התנור (נדה ח.). **ואי** זהו שיאור כל שהכסיפו פניו. ר"מ קרי שיאור לת שהכסיפו פניו חכו חחלת חימוצו, ולר' יהודה הוי שיאור שהתחיל ליסדק כגר סדקין דקין כקרני חגבים, אחד לכאן ואחד לכאן, אבל שהכסיפו פניו לר' יהודה מלה היא, ולר"מ קרני חגבים חמץ גמור הוא (לעיל מג.).

רבינו חננאל (המשך)

חכרן. ר' עקיבא אומר לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין. זה הכלל תפח תלטוש בצונן. ויש אומרים כנפח. שיאור ישרף והאוכלו פטור סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת. כמשנתנו שנה לנו דברי ר' מאיר בלשון חכמים, ובברייתא שנה לנו דברי ר' יהודה בלשון חכמים. ליבי יהודה השיאור כקרני חגבים והסידוק שנתערבו סדקין זה בזה, ולר' מאיר שיאור שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו. סידוק כקרני חגבים. מאי טעמא שאין לך סדק מלמעלה שאין בו כמה סדקין מלמטה. ובתרוייהו האוכלו חייב כרת. נמצא שיאור דר' יהודה סידוק לר' מאיר. ת"ר אי זהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה, וזה וזה האוכלו חייב כרת. ואקשינן מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא ר' יהודה, וכי ר' יהודה מחייב אקרני חגבים כרת, והתנן שיאור ישרף והאוכלו פטור דברי יהודה. ושנינן אימא זה וזה, כלומר בין סידוק כקרני חגבים בין סידוק שנתערבו סדקין זה בזה לר' מאיר אחד הוא כל סדק זה וזה חייב כרת. וקי"ל כר' מאיר דשנה לן תנא בלשון דחכמים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com